

**Avvisning i Forpliktende Parforhold:
Utvikling og Validering av et Måleinstrument**

Kandidatnr.: 10053

PSY2900 Bacheloroppgave i Psykologi

Våren 2022

NTNU Dragvoll, Trondheim

Leif Edward Ottesen Kennair

Forord

Denne oppgaven markerer avslutningen på en treårig utdanning ved Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet (NTNU) i Trondheim. Det har vært en utfordrende og lærerik tid som jeg ikke ville vært foruten. Jeg vil benytte muligheten til å takke Leif Edward Ottesen Kennair, professor ved psykologisk institutt, som har gitt god veiledning gjennom dette bachelorprosjektet. En takk går også til professor Mons Bendixen som har utformet datasett og gitt statistisk veiledning. Takk til doktorgradsstudent Marius Stavang som har vært behjelpelig i utforming av spørreskjema. Personlig bidro jeg til nedskaleringen av handlinger knyttet til avvisningsmålet for individer i forpliktende parforhold. Studenter fra bachelorgruppen bidro med generering og nedskalering av handlinger knyttet til andre mål for aktiv søking, aksept og avvisning i forpliktende og uforpliktende sammenheng. Studentene knyttet til prosjektet og jeg rekrutterte deltakere med brosjyrer på Dragvoll, Gløshaugen og Kalvskinnet campus. Veilederne rekrutterte deltakere ved bruk av NTNU sine E-post lister. Prosjektet er en del av forskergruppen «Sexual Conflict» ledet av professor Kennair, inkluderende professor Bendixen og PhD-student Stavang. Valget av bacheloroppgave ble gjort på bakgrunn av min interesse for sosialpsykologiske fenomener og personlighetspsykologi. Til slutt må jeg takke familie, venner, medstudenter og samboer som har bidratt med god støtte underveis.

Sammendrag

Hensikten med dette prosjektet var å utvikle og vurdere et måleinstrument for subjektive opplevelser av avvisning i en forpliktende partnerskapskontekst. Det skulle undersøkes om målet ville ha sammenheng med ensomhet, selvaktelse og forholdskvalitet. Det første forskningsspørsmålet innebar om partneravvisning ville korrelere positivt med romantisk ensomhet. Det andre og tredje forskningsspørsmålet involverte om partneravvisning ville korrelere negativt med utseenderelatert selvaktelse og forholdskvalitet. Det fjerde og siste forskningsspørsmålet innebar om gjennomsnittsskår på avvisningsmålet ville være signifikant forskjellig mellom kvinner og menn. Identifisering av avvisningshandlinger ble utført med en act-nomination prosedyre. Prinsipiell komponentanalyse ble brukt for å undersøke målet for underliggende domener. Korrelasjonsanalyser ble utført for å utforske sammenhenger mellom avvisningsmål og valideringsmål. Uavhengig t-test ble brukt for å undersøke forskjeller i gjennomsnittlig avvisningsskår mellom kjønn. Funn ga støtte for de tre første forskningsspørsmålene men det ble ikke funnet noen signifikante sammenhenger for domenet fysisk avvisning. Resultater fra t-test viste en signifikant forskjell i gjennomsnittsskår for domenet fysisk avvisning. Det var ingen signifikant forskjell i gjennomsnittlig skår på det fullstendige avvisningsmålet eller emosjonell avvisning. Mangelen på statistisk signifikant sammenheng mellom fysisk avvisning og valideringsmål strider med eksisterende funn på området og krever videre etterforskning.

Nøkkelord: partneravvisning; ensomhet; selvaktelse; forholdskvalitet; målutvikling; validitet

Introduksjon

Avvisning innebærer direkte negativ oppmerksomhet fra andre som henter til at man er uønsket (Wesselmann et al., 2016, s. 5-6). Mellommenneskelig avvisning er et viktig psykologisk fenomen med betydning for individers psykiske helse og atferd (Buckley et al., 2004). Forskning tyder på at avvisning fremmer negative emosjoner, senker selvaktelsen og kan resultere i antisosiale atferder som aggresjon eller tilbaketrukkethet (Buckley et al., 2004; Gerber & Wheeler, 2009). Avvisning i konteksten av en romantisk partner hevdes attpåtil å være et av de mest smertefulle formene for avvisning (Andrighetto et al., 2019; Kim et al., 2020). Til tross for dette er det et relativt lite forskningsarbeid som har betraktet avvisning av en partner i kontekst av etablerte og forpliktende parforhold (Dobson et al., 2021). Hensikten med dette bachelorprosjektet er derfor å utvikle og validere et mål som identifiserer atferder som oppleves avvisende i forpliktende parforhold. Det skal utforskes om avvisningsmålet vil ha relevant sammenheng med validerte psykometriske mål på ensomhet, selvaktelse og forholdskvalitet.

Romantisk relasjonsbehov

Fra det evolusjonære perspektivet stammer tilhørighetsbehovet fra de fordelene det har hatt for overlevelse og reproduksjon: grupper kan dele mat og ressurser, gi paringsmuligheter, forsørge avkom, beskytte mot eventuelle farer og så videre (Baumeister & Leary, 1995). Deci og Ryans (2000; 2012) selvbestemmelsesteori hevder at menneskets optimale utvikling og fungering avhenger av at tre universelle psykologiske behov for autonomi (opplevd kontroll), tilhørighet og kompetanse tilfredsstilles gjennom støtte fra det sosiale miljøet.

Tilhørighetsbehovet defineres her som trangen til å være i nærheten av, stole på, ta vare på og bli tatt vare på av andre (Deci & Ryan, 2012). Mellommenneskelig avvisning vil derimot forhindre tilhørighet og behovstilfredsstillelse. En større metaanalyse av Gerber og Wheeler (2009) konkluderte blant annet med at avvisning setter mennesker i en slags beredskapsmodus som varsler om at noe ikke er som det skal, og det vil forhindre tilfredsstillelsen av tilhørighet og autonomi.

Historisk har interpersonlig avvisning hovedsakelig blitt undersøkt i sammenheng med barns relasjoner til voksne og andre barn, og rollen de spiller for barnets sosiale utvikling (Meier & Allen, 2009). Studier har for eksempel vist at oppfattet foreldreavvisning kan være knyttet til dårligere skoleprestasjoner og redusert prososial atferd, mens lav jevnaldrendeaksept i barndom og ungdomsår kan predikere feiljustering og psykopatologiske symptomer i voksen alder (Lac & Luk, 2019). Det er ikke før de siste tiårene at forskningen

har begynte å betrakte den utviklingsmessige verdien som romantiske relasjoner har å tilby for unge voksne (Meier & Allen, 2009). Erber og Erber (2018, s. 3-4) skriver at ulike relasjoner vil møte på ulike behov, der de aller nærmeste tilknytningene støtter behovet for intimitet. Å bli avvist, ekskludert eller ignorert av en romantisk partner kan dermed ytterligere forhindre tilfredsstillelsen av intimitetsbehovet. Kim med kollegaer (2020) mener at avvisning i en forpliktende kontekst kan være spesielt smertefullt fordi man nærmest eksklusivt lener seg på hverandre for å få oppfylt sine seksuelle behov. Likevel fant en studie fra slutten av 80-tallet at seksuell avvisning oppstod rundt én gang i uken blant et utvalg heterofile gifte par og samboere (Byers & Heinlein, 1989). Dette kan skyldes menn og kvinners ulike seksualitet. Peplau (2003) skriver i sin artikkel at kvinner og menn skiller seg fra hverandre i blant annet seksuelt begjær og vektlegging av forpliktelse i kontekst av seksualitet, og dette vil påvirke tanker, følelser og atferd ulikt. Den seksuelle skriptteorien skal gi en nærmere forklaring på hvordan kvinner og menn kan ha avvikende forventninger til og legger ulik mening i seksuelle situasjoner.

Seksuell skriptteori

Gagnon og Simons (1973, sitert i Wiederman, 2015) seksuelle skriptteori hevder all sosial atferd, inkludert seksuell atferd, er sosialt «skriptet» eller følger en form for manus. Mennesket tar del i et slags teaterstykke der skriptene instruerer og hjelper å definere situasjoner og personer involvert, planlegger for atferd og hva som forventes deretter (de Graaf & Sandfort, 2004; Simon & Gagnon, 1986). Seksuelle skript guider menneskets seksuelle atferd etter hva som er kulturelt, mellommenneskelig og personlig akseptert i en gitt kontekst (La France, 2010). Gagnon og Simon (1973, sitert i Wiederman, 2015) hevder blant annet at tradisjonelle seksuelle skript henger tett sammen med kjønnskript basert på stereotypiske kjønnsroller. Et eksempel er at mannen er initiativtaker og tar eierskap til objektet av interesse, mens kvinnen er gjenstand for begjær og bestemmer om tilbudet skal aksepteres eller avslås (La France, 2010; Simon & Gagnon, 1986; Vannier & O'Sullivan, 2011). Brudd på instruksjonene eller «reglene» som legges i skript kan fremme diverse responser i individet (de Graaf & Sandfort, 2004). Simon og Gagnon (1986) mener at betydningsfulle seksuelle situasjoner vil spille en signifikant rolle i individers intrapsykiske liv ettersom vellykket prestasjon eller unngåelse av det seksuelle blir viktig i evalueringen av individuell kompetanse og verdi. Oppstår for eksempel en situasjon mellom et par som oppfattes seksuell av den ene men ikke den andre, kan det by på problemer.

de Graaf og Sandfort (2004) skriver at kvinner og menns seksuelle skript har utviklet seg forskjellig fordi kjønnene legger ulik mening i samme situasjon, og kan derfor reagere ulikt på seksuell avvisning. Forfatterne presenterer flere faktorer som potensielt medierer forholdet mellom det biologiske kjønn og ulike responser på seksuell avvisning (de Graaf & Sandfort, 2004). Den ene faktoren handler om bevissthet rundt *kjønnsstereotyper* og hvilke forventninger man har knyttet til disse. Kjønnsstereotypen om at menn oftere vil ha sex kan resultere i at kvinner sjeldent forventer et nei dersom muligheten byr seg, fordi det strider med de «reglene» hun har lagt i sine seksuelle skript (de Graaf & Sandfort, 2004). En annen faktor handler om hvordan *erfaringer* med seksuell avvisning kan lære individer å takle det bedre (de Graaf & Sandfort, 2004). I samsvar med seksuelle skript om at menn initierer og kvinner holder tilbake seksuell aktivitet, forventes det at menn er mer erfarne og reagerer mindre negativt på seksuell avvisning enn kvinner (de Graaf & Sandfort, 2004). En tredje faktor omhandler ulike nivåer av kulturspesifikke karakteristikk og atferder som attribueres til *maskulinitet* (f.eks. uavhengig, sterk) og *femininitet* (f.eks. sensitiv, romantisk) (de Graaf & Sandfort, 2004). de Graaf & Sandfort (2004) påpeker at dette ikke nødvendigvis er synonymt med det biologiske kjønn; poenget er at graden av maskulinitet eller femininitet vil påvirke individet til å oppføre seg i tråd med forventningene knyttet til det ene eller det andre (de Graaf & Sandfort, 2004).

Flere studier har fått resultater som samsvarer med seksuelle skript om at menn tar mer initiativ til sex enn kvinner – også i forpliktende partnerskap (Byers og Heinlein, 1989; Grøntvedt et al., 2015; Kennair et al., 2021). Sett i sammenheng med kjønnsskript om kvinnen som en slags «portvakt» som enten bekrefter eller avkrefter mannens tilbud, kan det antas at menn vil oppleve oftere (seksuell) avvisning enn kvinner. Kvinnens manglende erfaring med avvisning og forventningen om at mannen vil akseptere tilnærmingene hennes kan dog føre til større forventningsbrudd og mer negative reaksjoner (de Graaf & Sandfort, 2004). de Graaf & Sandforts (2004) studie ga dessuten resultater som indikerte at menn sammenliknet med kvinner hadde mindre negative og mer positive emosjonelle responser etter seksuell avvisning. Et nyere studie som undersøkte ulike responser på seksuell avvisning fant også at menn mer enn kvinner reagerte med større lyst og forsøk på å prøve på nytt eller overbevise partner etter avvisning (Kim et al., 2019).

Tidligere funn

Herfra skal det inkluderes relevant empiri som reflekterer assosiasjoner mellom fenomenene av interesse. Flere av de nevnte studiene bruker ikke de samme måleinstrumentene inkludert i denne oppgaven, men de kan bidra med en illustrasjon av eksisterende funn på området.

Innsikten de gir skal hjelpe å utvinne relevante, testbare hypoteser for senere analyser.

Emosjonell (romantisk) ensomhet

Forskere skiller mellom opplevelsen av ensomhet og det å være alene: enkelte kan være sosialt isolert og fornøyd med det, mens andre kan ha mange relasjoner men være utilfreds med kvaliteten (Russell et al., 2012). Weiss' (1973, sitert i DiTomasso et al., 2004; Adamczyk, 2015) multidimensjonale forståelse av ensomhet skiller mellom sosial isolering som følge av utilstrekkelige sosiale relasjoner (venner, kollegaer) og emosjonell isolering som følge av manglende intime relasjoner (omsorgspersoner, romantiske partnere). DiTomasso et al. (2004) utviklet og validerte et ensomhetsmål som betrakter dette skillet med tre atskilte ensomhetsfaktorer for venn- (sosial ensomhet), familie- og romantisk (emosjonell) ensomhet.

Å være i et romantisk parforhold kan i seg selv være beskyttende mot ensomhetsfølelsen. Single og uforpliktende individer rapporterer nemlig høyere nivåer av emosjonell ensomhet sammenliknet med individer i forpliktende forhold (Adamczyk, 2015; Bucher et al., 2018; Lesch et al., 2016). En forklaring kan trekkes fra et studie som viste at single sammenliknet med individer i parforhold i større grad rapporterte at tilhørighetsbehovet ikke ble tilstrekkelig møtt (Adamczyk, 2018). Det uoppfylte behovet ble assosiert med en større frykt for å forbli singel, som igjen var relatert til høyere nivåer av romantisk ensomhet (Adamczyk, 2018). Nowland og kollegaer (2018) fikk resultater som antydte at kvinner og menns ensomhetsfølelse varierte i henhold til forholdsstatus. Kvinnenes grad av ensomhet ble ikke påvirket av forholdsstatus, mens mennene viste seg å være mer ensomme dersom de ikke var i et parforhold (Nowland et al., 2018). Interessant nok viste samme studie at sensitivitet for trusler i forholdet (f.eks. bekymre seg for forholdets fremtid, fokusere på negative hendelser) førte til større ensomhetsfølelse ved at det økte sensitivitet for avvisning (f.eks. forventer og oppfatter avvisning i større grad; Nowland et al., 2018). En annen studie av Mund og Johnson (2020) ønsket å undersøke om ensomhet hos partneren kunne predikere tilfredshet i forholdet. De kvinnelige deltakerne viste seg å være mest tilfreds dersom begge parter hadde lav grad av ensomhet, mens de mannlige deltakerne var mer tilfreds når deres egen ensomhetsfølelse var lav – uavhengig partnerens grad av ensomhet (Mund & Johnson, 2020).

Selvaktelse

Selvaktelse er noe de fleste streber etter fordi det kan fremme positive følelser, personlig tilpasning og motvirke negativ affekt og stress (Leary et al., 1995). «State self-esteem», eller tilstand av selvaktelse, beskriver selvaktelsen som varierende i ulike situasjoner og som midlertidig påvirkes 'her og nå' – for eksempel når man sammenlikner seg med andre i en gitt kontekst (Heatherton & Polivy, 1991). Fokuset i denne oppgaven er rettet mot tilstand av selvaktelse i forhold til kropp og utseende.

Å være i et forpliktende parforhold kan vise seg å ha en positiv effekt på utseende-selvaktelsen. Laus et al. (2018) fant at single menn og kvinner var mer misfornøyd med utseendet enn romantisk involverte individ. For individer i forpliktende parforhold virket likevel varigheten på forholdet å predikere større kroppsutilfredshet for begge kjønn, muligens fordi man mottar færre positive tilbakemeldinger på utseendet fra partner over tid (Laus et al., 2018). Positive, kroppsrelaterte tilbakemeldinger fra en partner kan nemlig øke selvaktelsen og seksuelt velvære, mens negative tilbakemeldinger kan gi motsatt effekt (Goldsmith & Byers, 2016). En annen studie viste at hypotetiske scenarioer for partneravvisning gjorde at deltakere rangerte tilstand av selvaktelse og stolthet signifikant lavere etter opplevelsen av en oppdiktet avvisningssituasjon (Besser & Priel, 2009). Det har også blitt funnet bevis for kjønnsforskjeller i selvaktelse, hvor Ambwani og Strauss' (2007) studie ga resultater som indikerte at kvinner mer enn menn uttrykte at forholdet påvirket selvaktelsen. Kvinner som baserer selvaktelsen sin på kulturelle utseendestandarder har også blitt undersøkt i forhold til romantisk avvisning (Harrington & Overall, 2021). Studien fra i fjor fikk resultater som indikerte at kvinner rapporterte å være mer misfornøyd med kroppen de dagene de opplevde romantisk avvisning, men assosiasjonen var sterkest for kvinner med utseendeavhengig selvaktelse (Harrington & Overall, 2021).

Forholdskvalitet

Kvaliteten på et romantisk parforhold refererer til graden av generelle fordelaktige opplevelser som tilbys av forholdet (Collins, 2003). Positiv forholdskvalitet innebærer støtte og subjektive opplevelser av kjærlighet, intimitet og pleie, mens negativ forholdskvalitet karakteriseres av konflikt, irritasjon og motvilje (Galliher et al., 2004). En studie utført av La Greca og Harrison (2005) fant for eksempel at negative kvaliteter i partnerforholdet predikerte depressive symptomer.

Flere studier har også undersøkt sammenhengen mellom partneravvisning og tilfredshet i forholdet som er en underkategori av forholdskvalitet (Fletcher et al., 2000).

Eksempelvis undersøkte Dobson et al. (2020) forskjeller i forholdstilfredshet etter aksept eller avvisning av sine seksuelle tilnærminger. Aksept ble assosiert med økt seksuell og forholdsmessig tilfredshet samme dag, mens avvisning ble assosiert med lavere seksuell og relasjonell tilfredshet opptil 48 timer etter hendelsen (Dobson et al., 2020). Kim med kollegaer (2020) identifiserte spesifikke måter individer avviser partnerens seksuelle tilnærminger på og hvordan disse er koblet til tilfredshet med forhold og sexliv. Betryggende (positiv) avvisning predikerte bevaring av tilfredshet, mens fiendtlig (negativ) avvisning ble assosiert med lavere tilfredshet (Kim et al., 2020). Annen forskning har også betraktet individers oppfatninger av og forventninger til partneravvisning, og sammenheng med tilfredshet i forholdet. Ett studie fikk resultater som støttet antakelsen om at avvisningssensitive personer vil oppføre seg på måter som fremmer avvisningsatferd hos partneren, og hadde større sannsynlighet for å avslutte forholdet enn mindre sensitive individ (Downey et al., 1998). Et annet studie undersøkte nøyaktighet i oppfatninger av seksuell avvisning og fant at deltakere var nøyaktige i å oppdage partnerens seksuelle avvisning, men hadde også en tendens til å overvurdere graden og forekomsten av avvisningen (Dobson et al., 2021). Dette overvurderingsbiaset ble assosiert med lavere daglig og seksuell tilfredshet i forholdet (Dobson et al., 2021).

Det aktuelle bachelorprosjektet

Bachelorprosjektet innebærer å utvikle et gyldig mål for opplevd partneravvisning i forpliktende parforhold. Validitet skal vurderes ved å undersøke om subjektive opplevelser av partneravvisning vil ha sammenheng med ensomhet, selvaktelse og forholdskvalitet som samsvarer med tidligere forskning. I forhold til DiTommaso et al. (2004) sitt skille mellom tre ulike typer relasjonell ensomhet, er det rimelig å anta at opplevelser av partneravvisning vil ha en sammenheng med romantisk ensomhet, men ikke nødvendigvis familie- og vennerelatert ensomhet. Den første hypotesen hevder derfor det vil være en signifikant positiv korrelasjon mellom opplevd partneravvisning og romantisk ensomhet. Den andre hypotesen hevder det vil være en signifikant negativ korrelasjon mellom partneravvisning og utseende-selvaktelse. Den tredje hypotesen hevder det vil være en signifikant negativ korrelasjon mellom partneravvisning og forholdskvalitet. Sett i sammenheng med den seksuelle skriptteorien kan det ytterligere forventes at menn tar mer initiativ enn kvinner som videre kan resultere i at menn oftere blir avvist for sine seksuelle tilnærminger. Den fjerde og siste hypotesen hevder dermed det vil være en signifikant forskjell i gjennomsnittsskår på avvisningsmålet mellom kvinner og menn, der menn vil skåre høyest.

Metode

Utvalg

Utvalget bestod av 150 frivillige studenter involvert i et forpliktende parforhold. Alle deltakere ble rekruttert gjennom Norges Teknisk- Naturvitenskapelige Universitet (NTNU) i Trondheim. Den aktuelle studien har fokus på heteroseksuelle kvinner og menn i forpliktende parforhold. Av de 150 deltakerne var det 24 som identifiserte seg som noe annet enn heteroseksuell, i tillegg til to deltakere som ikke hadde besvart nok av de relevante spørsmålene. Ekskludering av disse respondentene etterlot 124 heteroseksuelle individ i forpliktende parforhold. Respondentene var 76 kvinner (61%) og 48 menn (39%) i alderen 19 til 28 år, $M = 21.77$, $SD = 1.82$.

Prosedyre

Utviklingen av avvisningsmålet begynte med «act nomination»-metoden for å identifisere atferder som kan oppleves avvisende i romantiske parforhold (Buss, 2021a; Buss & Craik, 1983). Det innebar å lage en liste over mulige måter å bli avvist når man aktivt søker nærhet og/eller seksuell kontakt med partneren. Listen av ulike atferder ble generert av bachelorstudentgruppen. På grunn av gruppens skjeve kjønnsfordeling ble vi oppfordret til å kontakte flere menn til å bidra med eksempler på relevante atferder. Totalt 96 handlinger ble identifisert før de ble sortert inn i 12 passende prototyper ved bruk av tematisk analyse. Det endte med 13 testledd for måling av partneravvisning.

Før spørreskjemaet ble ferdigstilt ble det gjennomgått for mulige skrivefeil og ugunstige formuleringer. Spørsmål ble plassert tilfeldig med varierende ordlegging for å unngå rekkefølgeeffekter (f.eks. «primacy»-effekt: tendensen til å besvare alternativet lengst til venstre) som kunne påvirke resultatene (Bakken et al., 2019). Det ble foretatt bekvemmelighetsutvalg av tilgjengelige NTNU-studenter i mars 2022 (Meltzoff & Cooper, 2018). Studenter fra flere campus ble rekruttert via E-post, forelesning eller brosjyrer. Invitasjonen inkluderte en kort presentasjon av studien sammen med en nettløse og QR-kode til nettskjemaet. Spørreskjemaet skulle besvares i én økt som tok cirka 15 minutter å fullføre. Før undersøkelsen begynte ble deltakere informert om studiens innhold og hensikt. Alle deltakere ble sikret anonymitet og mulighet til å trekke seg underveis. På grunn av skjemaets utforming ble det anbefalt å bruke datamaskin fremfor mobil. Deltakere ble oppfordret til å besvare spørreskjemaet i skjermede omgivelser på grunn av sensitive tema som kan fremme ubehag. Før innsending måtte deltakere aktivt huke av «Ja» eller «Nei» for samtykke på siste side. Respondenter som ikke aktivt samtykket er ekskludert fra dataene. Fordi

spørreundersøkelsen er levert gjennom Nettskjema som sikrer anonymitet ved å unngå innsamling av IP-adresser eller andre elektroniske spor, var det ikke meldeplikt til Norsk Senter for Forskningsdata (NSD, 2022; Silkoset et al., 2021; UiO, 2016).

Materiale

Deltakere fullførte et nettbasert spørreskjema for romantisk søking, aksept og avvisning i forpliktende parforhold. Skjemaet inkluderte demografiske mål, mål for personlige kvaliteter og relasjoner til andre, samt mål for seksuelle erfaringer, holdninger og fantasier. Mål som ble inkludert i analysene var opplevd avvisning og valideringsmål for ensomhet, selvaktelse og forholdskvalitet som har blitt vurdert for sine psykometriske kvaliteter i tidligere studier.

Kjønn

Deltakere hadde mulighet til å oppgi kjønnene «kvinne», «mann» eller «annet / jeg definerer meg verken som kvinne eller mann». Kun deltakere som hadde oppgitt seg som kvinne eller mann ble inkludert i analysene.

Opplevd avvisning

Målet ble konstruert i samarbeid med veilederne for prosjektet. Avvisning ble målt med spørsmålet «På hvilke måter har du opplevd å bli avvist når du aktivt har søkt nærhet og/eller seksuell kontakt med kjæresten/partneren din?» etterfulgt av spørsmål om hvor ofte man har opplevd ulike typer avvisning den siste måneden (f.eks. «Han/hun andre snudde seg vekk»), 13 item, $\alpha = .86$, rangert fra 0 (*ingen ganger*) til 4 (*mer enn 5 ganger*). Corrected Item-Total Correlation viste at ett testledd («Han/hun fant på noe annet å gjøre enn å være sammen med deg») korrelerte lavere enn 0.3 med den generelle skåren fra skalaen, og Cronbachs alfa ville øke dersom den ble fjernet (Field, 2018). Det ble undersøkt om handlingen var vanlig eller ikke blant utvalget, og over halvparten av deltakerne (52%) rapporterte å aldri ha opplevd handlingen den siste måneden. På grunn av dette ble det valgt å utelukke testleddet fra videre analyser. Avvisningsmålet hadde god reliabilitet, 12 item, $\alpha = .86$.

Ensomhet

Kortversjonen av The Social and Emotional Loneliness Scale for Adults (SELSA-S; DiTomasso et al., 2004) ble brukt for å måle ensomhet på familienivå (f.eks. «Jeg føler meg alene når jeg er sammen med familien min»), 5 item, $\alpha = .83$, vennenivå (f.eks. «Jeg har

ingen venner som forstår meg, men jeg skulle ønske jeg hadde det»), 5 item, $\alpha = .81$, og romantisk nivå (f.eks. «Jeg skulle ønske at kjæresten/partneren min var tettere på meg»), 5 item, $\alpha = .73$, rangert fra 1 (*stemmer svært dårlig*) til 5 (*stemmer svært godt*).

Selvaktelse

The State Self-Esteem Scale (SSES; Heatherton & Polivy, 1991) ble brukt for å måle tilstand av utseende-selvaktelse (f.eks. «Jeg er fornøyd med hvordan kroppen min ser ut akkurat nå»). SSES har følgende tre korrelerte faktorer: prestasjon-, sosial- og utseende-selvaktelse (Heatherton & Polivy, 1991). I spørreundersøkelsen er kun items fra utseende-faktoren inkludert, 6 item, $\alpha = .84$, rangert fra 1 (*stemmer svært dårlig*) til 5 (*stemmer svært godt*).

Forholdskvalitet

The Perceived Relationship Quality Components (PRQC; Fletcher et al., 2000) Inventory ble brukt for å måle deltakeres vurderinger av subjektivt tilegnede holdninger eller evalueringer av parforholdet (f.eks. «Hvor tilfreds er du med parforholdet ditt?»). PRQC består originalt av følgende seks komponenter: tilfredshet, forpliktelse, intimitet, tillit, lidenskap og kjærlighet. Fletcher et al. (2000) anbefaler at de beste eksemplarene fra hver av de seks komponentene (items 1, 4, 7, 10, 13 og 16) kan brukes som et mål på global oppfattet forholdskvalitet, hvilket er tilfellet i den aktuelle studien, 6 item, $\alpha = .79$, rangert fra 1 (*ikke i det hele tatt*) til 5 (*ekstremt*).

Statistiske analyser

Etter datainnsamling ble variabler kalkulert for å utføre de statistiske analysene i IBM SPSS Statistics versjon 27. Enkelte testledd i målene for ensomhet (item 2, 3, 5, 6, 8, 9, 11, 12 og 14) og selvaktelse (item 3 og 6) ble reversert for å passe med resten av variablene i målet. Reversering av ensomhetsvariablene ble gjort i en negativ retning der høye skårer refererer til høyere ensomhet, mens reversering av selvaktelsesvariablene ble gjort i en positiv retning der høye skårer refererer til høyere selvaktelse. Deretter ble det laget nye samlevariabler for ensomhet familie, ensomhet venn, ensomhet romantisk, utseende-selvaktelse, forholdskvalitet, og partneravvisning. Det ble videre utført deskriptiv statistikk og reliabilitetsanalyser med Cronbachs alfa på samtlige samlevariabler.

En prinsipiell komponentanalyse (PCA) ble brukt for å undersøke underliggende domener i avvisningsmålet. Verdier under .30 ble undertrykt for å gjøre tolkning av

faktorladninger enklere (Field, 2018). Rotasjonsmetode var direct oblmin med Kaiser Normalization fordi det ble antatt at komponentene ville korrelere (Field, 2018). Videre ble det utført bivariate korrelasjonsanalyser for å undersøke sammenhenger mellom det fullstendige avvisningsmålet, samt de to komponentene og valideringsmål. En uavhengig t-test ble utført på avvisningsmålet og komponentene for å teste om det ville være signifikant forskjell i gjennomsnittsskår mellom kvinner og menn.

Resultater

PCA av de tolv testleddene ga en signifikant Bartlett's test, $\chi^2(66) = 583.56, p < .001$, og høy KMO-verdi på .82 som indikerte bastante korrelasjonsmønstre og et tilstrekkelig utvalg passende for en faktoranalyse (Field, 2018). Analysen avslørte tre komponenter med en egenverdi over 1.00 som forklarte 62% av den totale variansen. Mønstermatrisen viste jevn fordeling av testledd på de tre komponentene. Testleddet «Han/hun foreslo at dere kunne gjøre noe annet» (item_x) hang ikke konseptuelt sammen med de andre variablene i tilhørende komponent. Et overblikk av scree-plot tydet også på én til to overordnede komponenter. Basert på dette ble det valgt å kjøre en ny PCA med kriteriet satt til to. Komponentene forklarte 53% av den totale variansen. Kommunaliteten til item_x etter ekstraksjon var lav ($>.30$) som indikerte at testleddet delte lite av variansen med de andre testleddene i målet (Field, 2018). I tillegg var den høyeste faktorladningen til item_x også lav ($-.370$) og hadde fremdeles lite konseptuell sammenheng med andre testledd. På grunn av dette ble det valgt å kjøre en ny PCA uten item_x som etterlot det totale avvisningsmålet med 11 spørsmål, $\alpha = .86, M = .70, SD = 0.63$. Analysen resulterte i høyere KMO-verdi på .83. Det ble bekreftet to komponenter med en egenverdi over 1 som forklarte 56% av den totale variansen. Mønstermatrisen viste forståelig inndeling av variabler (se Tabell 1). Reliabilitetsanalyser av de to komponentene viste god indre konsistens. Den første komponenten ble kalt *emosjonell avvisning*, 7 item, $\alpha = .81$, karakterisert av partnerens åndelige fravær og negative tilbakemeldinger eller signaler. Den andre komponenten ble kalt *fysisk avvisning*, 4 item, $\alpha = .79$, karakterisert av partnerens fysiske og intime unnvikelse.

Tabell 1*Prinsipiell komponentanalyse (PCA) med faktorladninger og kommunalitet.*

Variabler	1	2	Kommunalitet
<i>Emosjonell avvisning</i>			
1. Han/hun kritiserte deg	.819		.616
2. Han/hun ble frustrert eller irritert	.815		.618
3. Han/hun virket uengasjert i samtaler	.709		.453
4. Han/hun virket åndsfraværende	.606		.392
5. Han/hun ignorerte meg helt	.550		.471
6. Han/hun sa noe sårende eller krenkende	.475	-.304	.446
7. Han/hun andre snudde seg vekk	.460	-.409	.545
<i>Fysisk avvisning</i>			
8. Han/hun kom med unnskyldninger for ikke å ha sex		-.815	.595
9. Han/hun ga direkte uttrykk for at han/hun ikke ønsket noe fysisk berøring		-.794	.757
10. Han/hun ga direkte uttrykk for at han/hun ikke var interessert i sex		-.771	.557
11. Han/hun skjøv deg bort	.385	-.576	.675
Eigenverdi	4.83	1.29	
Prosent av varians	44	12	
Total kumulativ prosent	56		

Notat: Fet skrift indikerer faktorladninger med høyest verdi; Faktorladninger under .30 er undertrykt.

Gjennomsnittsskår var høyere for emosjonell ($M = 0.80$, $SD = 0.69$) enn fysisk ($M = 0.53$, $SD = 0.73$) avvisning (se Tabell 2). Komponentene var signifikant korrelert, $r(122) = .57$, $p < .001$, som indikerer at konstruktene er relatert (Field, 2018). Resultater fra Tabell 3 viser en signifikant positiv korrelasjon mellom opplevd avvisning og romantisk ensomhet, $r(122) = .30$, $p < .001$. Det var en signifikant negativ korrelasjon mellom opplevd avvisning og utseende-selvaktelse, $r(122) = -.20$, $p = .024$, og det var en signifikant negativ korrelasjon mellom opplevd avvisning og forholdskvalitet, $r(122) = -.19$, $p = .038$. De samme korrelasjonene var høyere for opplevd emosjonell avvisning. Fysisk avvisning hadde ingen signifikante korrelasjoner ($p > .05$) med valideringsmålene. Mannlige deltakere hadde høyere snittskår i opplevd avvisning enn kvinner (se Tabell 4). Det var ingen signifikant forskjell i gjennomsnittsskår for opplevd avvisning, $t(61) = -1.57$, $p = .123$, $\Delta M = 0.21$, eller opplevd emosjonell avvisning, $t(67) = -0.62$, $p = .540$, $\Delta M = 0.09$, mellom kvinner og menn. Det var en signifikant forskjell i snittskår for opplevd fysisk avvisning, $t(58) = -2.78$, $p = .007$, $\Delta M = 0.42$, mellom kvinner og menn, der menn skåret høyest.

Tabell 2

Deskriptiv statistikk og interkorrelasjon mellom komponenter (N = 124).

Komponent	1	2	M (0–4 skala)	SD
1. AvEMO	1	0.57**	0.80	0.69
2. AvFYS	-	1	0.53	0.73

Notat: AvEMO refererer til emosjonell avvisning; AvFYS refererer til fysisk avvisning; M refererer til gjennomsnitt av en skalaverdi fra 0 til 4.

** $p \leq .01$

Tabell 3

Deskriptiv statistikk og korrelasjoner mellom avvisningsmål, komponenter og valideringsmål (N = 124).

Mål	M (1-5 skala)	SD	AvTOT	AvEMO	AvFYS
Ensomhet familie	1.55	0.59	-.04	-.02	-.05
Ensomhet venn	1.85	0.68	.10	.08	.10
Ensomhet romantisk	1.74	0.64	.30**	.35**	.13
Utseende-selvaktelse	3.68	0.76	-.20*	-.26**	-.06
Forholdskvalitet	4.37	0.51	-.19*	-.22*	-.09

Notat: AvTOT refererer til de totale avvisningsmålet; AvEMO refererer til emosjonell avvisning; AvFYS refererer til fysisk avvisning; M refererer til gjennomsnitt av en skalaverdi fra 1 til 5.

* $p \leq .05$

** $p \leq .01$

Tabell 4

Utvalg, gjennomsnitt og standardavvik for ulike mål mellom kvinner og menn (N = 124).

Mål	N	Kvinner		N	Menn	
		M	SD		M	SD
AvTOT	76	0.62	0.41	48	0.83	0.86
AvEMO	76	0.77	0.51	48	0.86	0.89
AvFYS	76	0.36	0.43	48	0.78	0.99
Ensomhet familie	76	1.52	0.61	48	1.58	0.56
Ensomhet venn	76	1.82	0.68	48	1.90	0.70
Ensomhet romantisk	75	1.80	0.65	48	1.64	0.60
Utseende-selvaktelse	76	3.59	0.77	48	3.84	0.73
Forholdskvalitet	76	4.33	0.56	48	4.43	0.42

Notat: AvTOT refererer til de totale avvisningsmålet; AvEMO refererer til emosjonell avvisning; AvFYS refererer til fysisk avvisning.

Diskusjon

Målet med dette prosjektet har vært å utvikle og validere et måleinstrument som identifiserer avvsningsatferd i forpliktende parforhold. Forskningsområdet er historisk ganske nytt (Dobson et al., 2021; Meier & Allen, 2009) og mye av arbeidet har undersøkt spesifikke avvsningsatferder som for eksempel seksuell (de Graaf & Sandfort, 2004; Dobson et al., 2020; Kim et al., 2019; Kim et al., 2020) eller verbal (Goldsmith & Byers, 2016; Harrington & Overall, 2021) avvsnning. Måleinstrumentet som har blitt utviklet identifiserte elleve handlinger som kan oppleves avvsnende i kontekst av romantiske partnerskap. Statistiske analyser avslørte to underliggende domener for emosjonell og fysisk avvsnning. Konsistent med hypotese 1, 2 og 3 hadde målet signifikant sammenheng med valideringsmål. Det var ingen signifikant forskjell i gjennomsnittsskår for opplevd avvsnning mellom kvinner og menn, men det var signifikant forskjell for fysisk ensomhet. Hypotese 4 ble delvis støttet.

Funn

I gjennomsnitt rapporterte deltakere å oppleve de elleve avvsningsatferdene litt under én gang hver den siste måneden. Utvalget rapporterte i snitt å oppleve sjeldnere fysisk enn emosjonell avvsnning. Utvalget var i snitt uenige om utsagn relatert til følelser av ensomhet i kontekst av familie, venner og romantisk partner. Det kan tolkes som at utvalget rapporterte generelt lav grad av ensomhet. Gjennomsnittssvar på utsagn relatert til utseende-selvaktelse var mellom «verken/eller» og «stemmer godt» som indikerer at tilstanden av selvaktelse var nokså god på tidspunktet deltakerne tok undersøkelsen. Deltakere oppga i snitt å være veldig fornøyd med kvaliteten på forholdet.

Hypotese 1

Den første hypotesen om at det ville være en signifikant positiv korrelasjon mellom opplevd partneravvsnning og romantisk ensomhet ble støttet. Resultatene viste at det var en signifikant sammenheng mellom emosjonell avvsnning og romantisk ensomhet, men ikke mellom fysisk avvsnning og emosjonell ensomhet. Det var ingen signifikant korrelasjon mellom partneravvsnning og familierelatert og vennerelatert ensomhet. Sistnevnte funn bidrar til avvsningsmålets begrepsvaliditet (Meltzoff & Cooper, 2018; Silkoset et al., 2021) fordi det samsvarer med ensomhetsmålets distinksjon mellom de tre sub-skalaene (DiTommaso et al., 2004).

Ingen av studiene nevnt innledningsvis hadde undersøkt den direkte sammenhengen mellom partneravvsnning og romantisk ensomhet. Forskningen har derimot undersøkt

ulikheter i ensomhet blant single og individer i forpliktende partnerskap (Adamczyk, 2015; Bucher et al., 2018; Lesch et al., 2016; Nowland et al., 2018) og om partnerens ensomhet kan predikere tilfredsheten i forholdet (Mund & Johnson, 2020). Nowland med kollegaer (2018) fikk resultater som indikerte at enkelte individ kan være sensitive for trusler i forholdet. Dette kunne igjen øke sensitiviteten for avvisning som kunne gi høyere ensomhetsfølelse (Nowland et al., 2018). Adamczyk (2018) sin undersøkelse fikk liknende resultater der single sammenliknet med individer i parforhold rapporterte høyere nivåer av umøtt behov for tilhørighet. Å ikke få behovet møtt ble assosiert med en større frykt for å forbli singel, som igjen var relatert til høyere nivåer av romantisk ensomhet (Adamczyk, 2018). Resultater fra det aktuelle studiet viste at det var en middels positiv sammenheng mellom opplevd avvisning av en partner og romantisk ensomhet. Det kan være en mulighet for at enkelte individ bekymrer seg mer for forholdets fremtid og overfokuserer på negative interaksjoner med partner (sensitiv for trusler; Nowland et al., 2018). Dette kan øke engstelsen for at avvisning vil oppstå, en kan forvente avvisning i større grad eller oppfatte det oftere (sensitiv for avvisning; Nowland et al., 2018) som igjen kan øke den romantiske ensomhetsfølelsen. Basert på Adamczyk (2018) sine funn sett i sammenheng av en forpliktende kontekst, kan avvisning muligens gi en frykt for at man vil ende opp singel som kan fremme den romantiske ensomhetsfølelsen.

Det var noe overraskende at fysisk avvisning ikke viste noen signifikant sammenheng med romantisk ensomhet. Fravær av et meningsfullt romantisk forhold kan være en kilde til ensomhet blant unge ettersom romantiske relasjoner ofte blir en prioritet i unge voksnes liv (Adamczyk, 2018; La Greca & Harrison, 2005). På den ene siden er fysisk intimitet og sex som en viktig del av et forpliktende parforhold fordi man er avhengig av hverandre for å få oppfylt sine seksuelle behov (Kim et al., 2020). På den andre siden kan det hende at emosjonelt fravær av en partner har større betydning for den romantiske ensomheten. Baumeister og Leary (1995) nevner at sosial kontakt alene ikke vil være nok beskyttelse mot ensomhetsfølelsen, og konkluderer blant annet med at avvisning, ekskludering og ignorering fører til følelser av ensomhet. Komponenten emosjonell ensomhet inneholder testledd som refererer til både ignorering og ekskludering (f.eks. partneren snudde seg vekk). Om den sosiale kontakten i et parforhold ikke er nok for å dempe ensomhetsfølelsen kan det argumenteres for at emosjonell kontakt med partner kan være av større betydning for romantisk ensomhet. Forskjellige avvisningstyper bør derfor undersøkes nærmere i sammenheng med romantisk ensomhet.

Hypotese 2

Den andre hypotesen om at det ville være en signifikant negativ korrelasjon mellom opplevd partneravvisning og utseende-selvaktelse ble støttet. Korrelasjonen var ikke signifikant for fysisk avvisning. Basert på eksisterende litteratur (Besser & Priel, 2009; Buckley et al., 2004; Goldsmith & Byers, 2016) er avvisning og selvaktelse to konsept som ser ut til å henge sammen. Forskning kan tyde på at lengden på parforholdet kan ha en indirekte effekt på utseende-selvaktelsen ved at det muligens resulterer i færre positive tilbakemeldinger på kropp fra partneren (Laus et al., 2018). Negative tilbakemeldinger fra en romantisk partner kan derimot senke utseende-selvaktelsen eller føre til atferdsendringer (Goldsmith & Byers, 2016). Det aktuelle studiet ga resultater som kan stemme overens med den nevnte litteraturen. På én side inneholder den emosjonelle avvisningskomponenten handlinger for direkte negative signaler og uttalelser. På den andre siden er de ikke spesifikt kroppsrelaterte slik som ved tidligere funn.

Det er også muligheter for at resultatene kan ha oppstått på grunn av andre forstyrrende faktorer. Ettersom selvaktelsesmålet ser på tilstand av selvtillit (Heatherton & Polivy, 1991) er det ikke utenkelig at situasjoner kan ha oppstått tett opptil tidspunktet for undersøkelsen som kan ha bidratt til sammenhengen. Det kunne for eksempel vært aktuelt å utføre longitudinelle studier av individer i parforhold og inkludert målinger av trekk-selvaktelse for å undersøke samvariasjon med opplevelser av avvisning over tid. Leary et al. (1995) argumenterer for at erfaring med ekskludering kan føre til lavere trekk-selvaktelse, men også at lavere selvaktelse kan gjøre at en oppfatter avvisning lettere. Avvisningssensitive individer i en evalueringssituasjon – selv når de blir evaluert positivt – har blitt vist å fokusere mer på muligheten for å bli avvist fordi aksept kan forsvinne når som helst underveis i vurderingen (Buckley et al., 2004). Høyere skårer på engstelig tilknytningsstil har også blitt assosiert med sterkere reaksjoner på en hypotetisk avvisningsituasjon, der lave selvevalueringsskårer medierte forholdet (Besser & Priel, 2009). Basert på disse funnene kan det antas at personer med lavere selvaktelse kan besitte visse karakteristika i tillegg som gjør avvisningsopplevelser mer fremtredende.

Hypotese 3

Den tredje hypotesen om at det ville være en signifikant negativ korrelasjon mellom partneravvisning og forholdskvalitet ble også støttet. Korrelasjonene var ikke signifikant for fysisk avvisning. En overvekt av forskningen nevnt innledningsvis betrakter relasjonen mellom seksuell avvisning av en partner og tilfredshet i forholdet (Dobson et al., 2021;

Dobson et al., 2020; Kim et al., 2020). Overraskende nok ble det ikke funnet noen signifikant korrelasjon mellom fysisk (seksuell) avvising og forholdskvalitet i dette studiet. Det kan skyldes flere faktorer. For det første kan det hende at deltakere som rapporterte å oppleve fysisk avvising ble avvist på en slik måte at det ikke går utover kvaliteten på forholdet. Kim og kollegaer (2020) definerte fire seksuelle avvisingstyper: forsikrende, fiendtlig, selvsikker og avledende avvising. Studien fant bevis for at den forsikrende avvisingstypen var assosiert med større tilfredshet i forholdet, mens fiendtlig avvising var assosiert med lavere tilfredshet (Kim et al., 2020). For det andre kan det skyldes at forskningen som er nevnt undersøker tilfredshet i forholdet spesifikt som kun er en mindre del av den globale forholdskvaliteten (Fletcher et al., 2000). Målet for forholdskvalitet (PRQC) inkludert i denne studien inkluderer heller ingen testledd for den seksuelle tilfredsheten i parforholdet. Å bli avvist for sine seksuelle tilnærminger kan kanskje gå utover den seksuelle tilfredsheten i forholdet, men det vil kanskje ikke påvirke vurderinger av forpliktelsen eller tilliten man har til partneren generelt. Det kan dermed argumenteres for at fysisk avvising antakeligvis kan ha en sterkere sammenheng med seksuell tilfredshet spesifikt.

Det ble funnet en signifikant sammenheng mellom emosjonell avvising og forholdskvalitet. Komponenten inneholder som nevnt testledd som refererer til kritikk av partner. Et tidligere studie av La Greca og Harrison (2005) fant ut at deltakere som rapporterte høyere nivåer av negative interaksjoner i den romantiske relasjonen (b.la. i form av kritikk og konflikt) også rapporterte høyere nivåer av depresjon. Deprimerte unge kvinner har blitt funnet å ha en tendens til å velge mindre positive romantiske parforhold som ikke sørger for tilstrekkelig emosjonell støtte (Daley & Hammen, 2002). Dette er kanskje et svakt argument, men det kan bidra med en slags forståelse for hvordan sammenhengen i dette studiet kan se ut til å gå begge veier. Å bli kritisert eller såret av partneren kan føre til negativ affekt; men negativ affekt i utgangspunktet kan også muligens føre til at man velger et parforhold av dårligere kvalitet og mindre støtte. Uansett er det interessant at den emosjonelle partneravvising viser seg å ha en sterkere sammenheng med forholdskvalitet, og bør derfor undersøkes nærmere.

Hypotese 4

De mannlige deltakere hadde en høyere snittskår i opplevd avvising enn de kvinnelige deltakerne. Forskjellen var signifikant for fysisk avvising, men ikke emosjonell avvising. Den seksuelle skriptteorien antar at menn tradisjonelt er initiativtaker til samleie mens kvinner bedømmer tilgangen (La France, 2010; Simon & Gagnon, 1986; Vannier & O'Sullivan,

2011). Tidligere forskning har også funnet bevis for at denne antakelsen kan stemme ettersom menn i heterofile forpliktende parforhold tar mer initiativ til samleie enn kvinner (Byers & Heinlein, 1989; Grøntvedt et al., 2015; Kennair et al., 2021; Vannier & O'Sullivan, 2011). Initiativet vil kanskje føre til at menn opplever oftere fysisk avvisning. Funnene gjort i denne studien kan ikke støtte denne påstanden fullstendig ettersom initiativet i seg selv ikke er undersøkt. Videre studier bør derfor betrakte denne faktoren sammen med avvisningsmålet om man ønsker å bekrefte eller avkrefte påstanden.

Dersom antakelsen stemmer kan funnet sammen med seksuell skriptteori bidra med en forklaring på hvorfor fysisk avvisning ikke hadde noen signifikant sammenheng med valideringsmålene for romantisk ensomhet, utseende-selvaktelse og forholdskvalitet. de Graaf og Sandfort (2004) hevder som nevnt at menn sammenliknet med kvinner kan ha mer erfaring med avvisning og kan derfor forvente det i større grad. Når menn tar initiativ og blir avvist for sin tilnærming vil det ikke føre til noe forventningsbrudd eller negative reaksjoner (de Graaf & Sandfort, 2004). Om det gjennomføres et studie som undersøker både initiativ, opplevd avvisning og tar i bruk analysemetoder som kan kontrollere for kausalitet kan det i større grad bekreftes om denne antakelsen stemmer eller ikke.

Styrker og svakheter

Det er flere begrensninger med det aktuelle prosjektet. Utvalget ble rekruttert gjennom et bekvemmelighetsutvalg der tilgjengelige studenter ved flere campus ble invitert til å delta (Meltzoff & Cooper, 2018). Denne metoden ble valgt fordi den er tids- og ressursvennlig sammenliknet med randomiserte utvalgsmetoder som ofte er dyrere og mer tungvint å gjennomføre fordi det krever relativt store utvalg (Jager et al., 2017). Utvalgsmetoden kan dog begrense representativiteten for hele NTNU Trondheim sin studentpopulasjon og gjøre det vanskelig å oppdage hvor store de tilfeldige feilene er sammenliknet med sannsynlighetsutvalg (Silkose et al., 2021). For eksempel var det kun studenter som hadde registrert e-post-adresse i epost-liste, deltok i en bestemt forelesning eller var til stede på campus under rekrutteringsperioden, som fikk muligheten til å delta. Den frivillige deltakelsen kan også reflektere at individer med visse kvaliteter (f.eks. interesse for temaet, motivasjon) valgte å ta undersøkelsen (Silkose et al., 2021). I tillegg var den aktuelle spørreundersøkelsen rettet mot individer i forpliktende parforhold spesifikt. Utvalgsmetoden kan derfor ha resultert i et mer homogent utvalg som begrenser generaliserbarheten til den større studentpopulasjonen (Meltzoff & Cooper, 2018). Et mer homogent utvalg kan på den

andre siden være representativt for en undergruppe av studentpopulasjonen bestående av heterofile romantisk involverte studenter (Jager et al., 2017).

Det valgte undersøkelsesdesignet og analysemetodene gjør det også vanskelig å trekke kausale slutninger om hva som fører til hva (Meltzoff & Cooper, 2018). På den positive siden har det blitt demonstrert sannsynlige sammenhenger mellom det nyutviklede målet og andre fenomener av interesse som stemmer overens med eksisterende forskning og bidrar til studiens validitet (Meltzoff & Cooper, 2018; Silkoset et al., 2021). Sammenliknet med annet arbeid som har utviklet og validert måleinstrument (DiTommaso et al., 2004; Fletcher et al., 2000; Heatherton & Polivy, 1991; Kim et al., 2019; Lac & Luk, 2019) kan det virke som at utvalgsstørrelsen i dette prosjektet er noe knapp. Det aktuelle prosjektet har heller ikke utført noe pilotstudie i forkant av studien. Pilotstudien ble erstattet med act-nomination prosedyren (Buss, 2021a) for å identifisere avvisningshandlinger. En klar fordel med denne metoden er at den tillater å samle inn handlinger som dekker hele domenet av interesse (Buss, 2021a). Denne «bottom-up»-tilnærmingen skal komplementere teoretisk identifiserte handlinger og kan bidra med nye empiriske oppdagelser (Buss, 2021a).

Det er også verdt å nevne de begrensningene som har fulgt av det teoretiske rammeverket. Wiederman (2015) ramser opp en god del kritiske punkter rundt bruken av seksuell skriptteori som teoretisk rammeverk i forskningspraksis. For eksempel har forskning med seksuelle skript primært fokusert på heteroseksuelle cispersoner (individer som definerer seg med sitt biologiske kjønn; motsatt av transperson) ettersom tradisjonelle skript omfatter seksuelle interaksjoner mellom kvinner og menn (Wiederman, 2015). Teorien er mye sitert og kan på den ene siden fungere som et godt rammeverk for undersøkelser av kjønnsforskjeller mellom kvinner og menns seksuelle holdninger og atferd. På en annen side kan teorien ha bidratt til at mye forskning har sett bort i fra ikke-heteroseksuelle individer, i likhet med den aktuelle studien. Slik praksis bidrar igjen til manglende forståelse for seksuelle holdninger og atferd blant individer i «skeiv» kultur som representerer en betydelig andel av befolkningen (Gauvin & Pukall, 2018; Wiederman, 2015).

Implikasjoner for fremtidig forskning

Hvorvidt partneravvisning påvirker eller blir påvirket av romantisk ensomhet, utseende-selvaktelse eller forholdskvalitet forblir ubesvart. Det aktuelle bachelorprosjektet demonstrerer sammen med eksisterende litteratur at det sannsynligvis eksisterer en sammenheng mellom opplevelser av partneravvisning og nevnte psykometriske valideringsmål. Mye av forskningsfokuset har betraktet det seksuelle avvisningsfenomenet i kontekst av forpliktende parforhold. Kim et al. (2019) nevnte blant annet at fremtidig arbeid burde undersøke potensielle forskjeller i struktur og effekt av avvisningsdynamikken mellom seksuelle og ikke-seksuelle karakteristika ved parforhold. Analyser avslørte at det utviklede avvisningsmålet kan inndeles i to underliggende domener for emosjonell og fysisk avvisning. Målet kan derfor brukes for å bygge videre på eksisterende litteratur i en bredere skala. Det blir viktig at videre forskning undersøker kausaliteten i forholdet mellom avvisning og andre fenomener av interesse for å forstå hvilke atferder eller karakteristikk ved et forpliktende parforhold som kan være potensielle risikofaktorer. Økt kunnskap innenfor dette forskningsområdet kan for eksempel bli anvendt videre i parterapeutisk praksis. Det aktuelle avvisningsmålet bør også granskes videre for sikring av innholdsvaliditet, begrepsvaliditet, test-retest og inter-rater reliabilitet (Silkose et al., 2021; Meltzoff & Cooper, 2018).

Konklusjon

Dette bachelorprosjektet fant statistisk signifikante sammenhenger mellom opplevd partneravvisning, ensomhet, selvaktelse og forholdskvalitet, som støtter problemstilling og hypoteser. Det ble avslørt to underliggende handlingsdomener i avvisningsmålet karakterisert som emosjonell og fysisk avvisning. Det kan eksistere bakenforliggende årsaker til sammenhengene som et resultat av utvalgsmetode og analyser. Eksisterende litteratur foreslår flere mulige faktorer som kan bidra til å forklare disse sammenhengene nærmere. Det vil være nødvendig å undersøke avvisningsfenomenet i en større skala, for eksempel ved å inkludere flere relevante fenomener i videre analyser for å ytterligere sikre målets reliabilitet og validitet.

Referanseliste

- Adamczyk, K. (2015). An Investigation of Loneliness and Perceived Social Support Among Single and Partnered Young Adults. *Current Psychology, 35*(4), 674-689.
<https://doi.org/10.1007/s12144-015-9337-7>
- Adamczyk, K. (2018). Direct and indirect effects of relationship status through unmet need to belong and fear of being single on young adults' romantic loneliness. *Personality and individual differences, 124*, 124-129. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.12.011>
- Ambwani, S., & Strauss, J. (2007). Love Thyself Before Loving Others? A Qualitative and Quantitative Analysis of Gender Differences in Body Image and Romantic Love. *Sex roles, 56*(1), 13-21. <https://doi.org/10.1007/s11199-006-9143-7>
- American Psychological Association. (2020). *Publication Manual of The American Psychological Association* (7th ed.). American Psychological Association.
- Andrighetto, L., Riva, P., & Gabbiadini, A. (2019). Lonely hearts and angry minds: Online dating rejection increases male (but not female) hostility. *Aggressive Behavior, 45*(5), 571-581. <https://doi.org/10.1002/ab.21852>
- Bakken, A., Andersen, P. L., Frøyland, L. R., & Abebe, D. S. (2019). Rekkefølgeeffekter i spørreundersøkelser blant ungdom: resultater fra et split-ballot-eksperiment. *Norsk Sosiologisk Tidsskrift=Norwegian Journal of Sociology, 3*(1), 66-82.
<https://doi.org/10.18261/issn.2535-2512-2019-01-05>
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The Need to Belong: Desire for Interpersonal Attachments as a Fundamental Human Motivation. *Psychological Bulletin, 117*(3), 497-529. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.117.3.497>
- Besser, A., & Priel, B. (2009). Emotional Responses to a Romantic Partner's Imaginary Rejection: The Roles of Attachment Anxiety, Covert Narcissism, and Self-Evaluation. *Journal of Personality, 77*(1), 287-325. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2008.00546.x>
- Bucher, A., Neubauer, A. B., Voss, A., & Oetzbach, C. (2018). Together is Better: Higher Committed Relationships Increase Life Satisfaction and Reduce Loneliness. *Journal of happiness studies, 20*(8), 2445-2469. <https://doi.org/10.1007/s10902-018-0057-1>
- Buckley, K. E., Winkel, R. E., & Leary, M. R. (2004). Reactions to acceptance and rejection: Effects of level and sequence of relational evaluation. *Journal of experimental social psychology, 40*(1), 14-28. [https://doi.org/10.1016/S0022-1031\(03\)00064-7](https://doi.org/10.1016/S0022-1031(03)00064-7)

- Buss, D. M. (2021a). Act Nomination Method. In T. K. Shackelford & V. A. Weekes-Shackelford (Eds.), *Encyclopedia of Evolutionary Psychological Science* (pp. 49-51). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-19650-3_1862
- Buss, D. M., & Craik, K. H. (1983). The act frequency approach to personality. *Psychological review*, *90*(2), 105-126. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.90.2.105>
- Byers, E. S., & Heinlein, L. (1989). Predicting initiations and refusals of sexual activities in married and cohabiting heterosexual couples. *The Journal of sex research*, *26*(2), 210-231. <https://doi.org/10.1080/00224498909551507>
- Collins, W. A. (2003). More than Myth: The Developmental Significance of Romantic Relationships During Adolescence. *Journal of research on adolescence*, *13*(1), 1-24. <https://doi.org/10.1111/1532-7795.1301001>
- Daley, S. E., & Hammen, C. (2002). Depressive Symptoms and Close Relationships During the Transition to Adulthood: Perspectives From Dysphoric Women, Their Best Friends, and Their Romantic Partners. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, *70*(1), 129-141. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.70.1.129>
- de Graaf, H., & Sandfort, T. G. M. (2004). Gender Differences in Affective Responses to Sexual Rejection. *Archives of Sexual Behavior*, *33*(4), 395-403. <https://doi.org/10.1023/B:ASEB.0000028892.63150.be>
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2012). Self-Determination Theory. In P. A. V. Lange, E. T. Higgins, & A. W. Kruglanski (Eds.), *Handbook of theories of social psychology: volume 1* (Vol. 1, pp. 416-437). SAGE Publications Ltd. <https://doi.org/10.4135/9781446249215>
- DiTommaso, E., Brannen, C., & Best, L. A. (2004). Measurement and Validity Characteristics of the Short Version of the Social and Emotional Loneliness Scale for Adults. *Educational and psychological measurement*, *64*(1), 99-119. <https://doi.org/10.1177/0013164403258450>
- Dobson, K., Kim, J., & Impett, E. A. (2021). Perceptual Accuracy for Sexual Rejection in Romantic Relationships. *Archives of Sexual Behavior*, *51*(1), 491-503. <https://doi.org/10.1007/s10508-021-02126-1>
- Dobson, K., Zhu, J., Balzarini, R. N., & Campbell, L. (2020). Responses to Sexual Advances and Satisfaction in Romantic Relationships: Is Yes Good and No Bad? *Social psychological & personality science*, *11*(6), 801-811. <https://doi.org/10.1177/1948550619888884>

- Downey, G., Freitas, A. L., Michaelis, B., & Khouri, H. (1998). The Self-Fulfilling Prophecy in Close Relationships: Rejection Sensitivity and Rejection by Romantic Partners. *Journal of personality and social psychology*, 75(2), 545-560.
<https://doi.org/10.1037/0022-3514.75.2.545>
- Erber, R., & Erber, M. W. (2018). *Intimate Relationships: Issues, Theories, and Research* (3 ed.). Milton: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315110103>
- Field, A. (2018). *Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics* (5 ed.). SAGE Publications
- Fletcher, G. J. O., Simpson, J. A., & Thomas, G. (2000). The Measurement of Perceived Relationship Quality Components: A Confirmatory Factor Analytic Approach. *Personality & social psychology bulletin*, 26(3), 340-354.
<https://doi.org/10.1177/0146167200265007>
- Galliher, R. V., Welsh, D. P., Rostosky, S. S., & Kawaguchi, M. C. (2004). Interaction and Relationship Quality in Late Adolescent Romantic Couples. *Journal of social and personal relationships*, 21(2), 203-216. <https://doi.org/10.1177/0265407504041383>
- Gauvin, S., & Pukall, C. F. (2018). Sexual problems and sexual scripts: overview and future directions for bisexual-identified individuals. *Sexual and relationship therapy*, 33(1-2), 34-44. <https://doi.org/10.1080/14681994.2018.1426851>
- Gerber, J., & Wheeler, L. (2009). On Being Rejected: A Meta-Analysis of Experimental Research on Rejection. *Perspectives on Psychological Science*, 4(5), 468-488.
<https://doi.org/10.1111/j.1745-6924.2009.01158.x>
- Goldsmith, K. M., & Byers, E. S. (2016). Perceived impact of body feedback from romantic partners on young adults' body image and sexual well-being. *Body image*, 17, 161-170. <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2016.03.008>
- Grøntvedt, T. V., Kennair, L. E. O., & Mehmetoglu, M. (2015). Factors predicting the probability of initiating sexual intercourse by context and sex. *Scandinavian Journal of Psychology*, 56(5), 516-526. <https://doi.org/10.1111/sjop.12215>
- Harrington, A. G., & Overall, N. C. (2021). Women's attractiveness contingent self-esteem, romantic rejection, and body dissatisfaction. *Body image*, 39, 77-89.
<https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2021.06.004>
- Heatherton, T. F., & Polivy, J. (1991). Development and Validation of a Scale for Measuring State Self-Esteem. *Journal of personality and social psychology*, 60(6), 895-910.
<https://doi.org/10.1037/0022-3514.60.6.895>

- Jager, J., Putnick, D. L., & Bornstein, M. H. (2017). More Than Just Convenient: The Scientific Merits Of Homogeneous Convenience Samples. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 82(2), 13-30. <https://doi.org/10.1111/mono.12296>
- Kennair, L. E. O., Grøntvedt, T. V., & Bendixen, M. (2021). The Function of Casual Sex Action and Inaction Regret: A Longitudinal Investigation. *Evolutionary Psychology*, 19(1), 1474704921998333. <https://doi.org/10.1177/1474704921998333>
- Kim, J. J., Horne, R. M., Muise, A., & Impett, E. A. (2019). Development and validation of the responses to sexual rejection scale. *Personality and individual differences*, 144, 88-93. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2019.02.039>
- Kim, J. J., Muise, A., Sakaluk, J. K., Rosen, N. O., & Impett, E. A. (2020). When Tonight Is Not the Night: Sexual Rejection Behaviors and Satisfaction in Romantic Relationships. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 46(10), 1476-1490. <https://doi.org/10.1177/0146167220907469>
- La France, B. H. (2010). What Verbal and Nonverbal Communication Cues Lead to Sex?: An Analysis of the Traditional Sexual Script. *Communication Quarterly*, 58(3), 297-318. <https://doi.org/10.1080/01463373.2010.503161>
- La Greca, A. M., & Harrison, H. M. (2005). Adolescent Peer Relations, Friendships, and Romantic Relationships: Do They Predict Social Anxiety and Depression? *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 34(1), 49-61. https://doi.org/10.1207/s15374424jccp3401_5
- Lac, A., & Luk, J. W. (2019). Development and Validation of the Adult Interpersonal Acceptance-Rejection Scale: Measuring Mother, Best Friend, and Romantic Partner Acceptance. *Psychological Assessment*, 31(3), 340-351. <https://doi.org/10.1037/pas0000669>
- Laus, M. F., Almeida, S. S., & Klos, L. A. (2018). Body image and the role of romantic relationships. *Cogent psychology*, 5(1), 1-16. <https://doi.org/10.1080/23311908.2018.1496986>
- Leary, M. R., Tambor, E. S., Terdal, S. K., & Downs, D. L. (1995). Self-Esteem as an Interpersonal Monitor: The Sociometer Hypothesis. *Journal of personality and social psychology*, 68(3), 518-530. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.68.3.518>
- Lesch, E., Casper, R., & van der Watt, A. S. J. (2016). Romantic relationships and loneliness in a group of South African postgraduate students. *South African review of sociology*, 47(4), 22-39. <https://doi.org/10.1080/21528586.2016.1182442>

- Meier, A., & Allen, G. (2009). Romantic Relationships from Adolescence to Young Adulthood: Evidence from the National Longitudinal Study of Adolescent Health. *The Sociological Quarterly*, 50(2), 308-335. <https://doi.org/10.1111/j.1533-8525.2009.01142.x>
- Meltzoff, J., & Cooper, H. (2018). *Critical Thinking About Research: Psychology and Related Fields* (2 ed.). American Psychological Association.
- Mund, M., & Johnson, M. D. (2020). Lonely Me, Lonely You: Loneliness and the Longitudinal Course of Relationship Satisfaction. *Journal of happiness studies*, 22(2), 575-597. <https://doi.org/10.1007/s10902-020-00241-9>
- Nowland, R., Talbot, R., & Qualter, P. (2018). Influence of loneliness and rejection sensitivity on threat sensitivity in romantic relationships in young and middle-aged adults. *Personality and individual differences*, 131, 185-190. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.04.047>
- NSD. (2022). *Spørreskjema*. Norsk Senter for Forskningsdata. <https://www.nsd.no/personverntjenester/oppslagsverk-for-personvern-i-forskning/sporreskjema/>
- Peplau, L. A. (2003). Human Sexuality: How Do Men and Women Differ? *Current Directions in Psychological Science*, 12(2), 37-40. <https://doi.org/10.1111/1467-8721.01221>
- Russell, D. W., Cutrona, C. E., McRae, C., & Gomez, M. (2012). Is Loneliness the Same as Being Alone? *The Journal of Psychology*, 146(1-2), 7-22. <https://doi.org/10.1080/00223980.2011.589414>
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-Determination Theory and the Facilitation of Intrinsic Motivation, Social Development, and Well-Being. *The American Psychologist*, 55(1), 68-78. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.68> (Positive Psychology)
- Silkoset, R., Olsson, U. H., & Gripsrud, G. (2021). *Metode, dataanalyse og innsikt* (4 ed.). Cappelen Damm AS.
- Simon, W., & Gagnon, J. H. (1986). Sexual scripts: Permanence and change. *Archives of Sexual Behavior*, 15(2), 97-120. <https://doi.org/10.1007/BF01542219>
- UiO. (2016, 24. August 2021). *Er det meldeplikt til NSD for anonyme spørreundersøkelser i Nettskjema?* Universitetet i Oslo. <https://www.uio.no/tjenester/it/adm-app/nettskjema/mer-om/personvern/meldeplikt.html>
- Vannier, S. A., & O'Sullivan, L. F. (2011). Communicating Interest in Sex: Verbal and Nonverbal Initiation of Sexual Activity in Young Adults' Romantic Dating

Relationships. *Archives of Sexual Behavior*, 40(5), 961-969.

<https://doi.org/10.1007/s10508-010-9663-7>

Wesselmann, E. D., Grzybowski, M. R., Steakley-Freeman, D. M., DeSouza, E. R., Nezlek, J. B., & Williams, K. D. (2016). Social Exclusion in Everyday Life. In P. Riva & J. Eck (Eds.), *Social Exclusion* (pp. 3-23). Springer International Publishing.

https://doi.org/10.1007/978-3-319-33033-4_1

Wiederman, M. W. (2015). Sexual Script Theory: Past, Present, and Future. In J. DeLamater & R. Plante (Eds.), *Handbook of the Sociology of Sexualities*. (pp. 7-22). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-17341-2_2